

JOAN CELIA

JOAN CELIA

Maria Antònia Munar (Barcelona, 1951) es comença a retirar de la política. Aquest cap de setmana el seu partit ha fet el congrés ordinari en el qual ella ja no optava a la reelecció com a presidenta i en cedia el comandament a Miquel Nadal. És la segona passa de la llarga retirada. La primera fou no tornar a presentar-se a la batllia del seu petit poble (Costitx) del qual fou la batllessa entre 1979 i 2007. Ara deixa la presidència del partit. D'aquí a tres anys és previst que acabi el mandat de presidenta del Parlament –càrrec que ocupa des del juny– i no es presenti com a cap de llista autonòmica del seu partit. Aleshores s'haurà acabat una biografia política llarga, com cap més a les Balears.

La jove Munar. El naixement de Munar a Barcelona va ser circumstancial. Son pare acceptà una feina a la capital catalana i se n'hi anà amb la seva esposa. Allà va néixer Maria Antònia. Quan tenia divuit anys la família tornà a Mallorca i s'instal·là al poble del qual havia sortit, Costitx. Al cap de dos anys morí Franco. La jove Maria Antònia cursava els estudis de dret a Palma. Durant els anys de transició a la democràcia, molts joves universitaris entraren a la política. Ella també: ingressà a les joventuts d'Unió del Centre Democràtic (UCD), el partit liderat a les Balears per Jeroni Albertí i a tot l'estat pel president del govern espanyol, Adolfo Suárez. A 24 anys

Munar a l'hora de la retirada

Després de quinze anys al capdavant d'Unió Mallorquina, aquest cap de setmana Maria Antònia Munar ha deixat la presidència del partit.

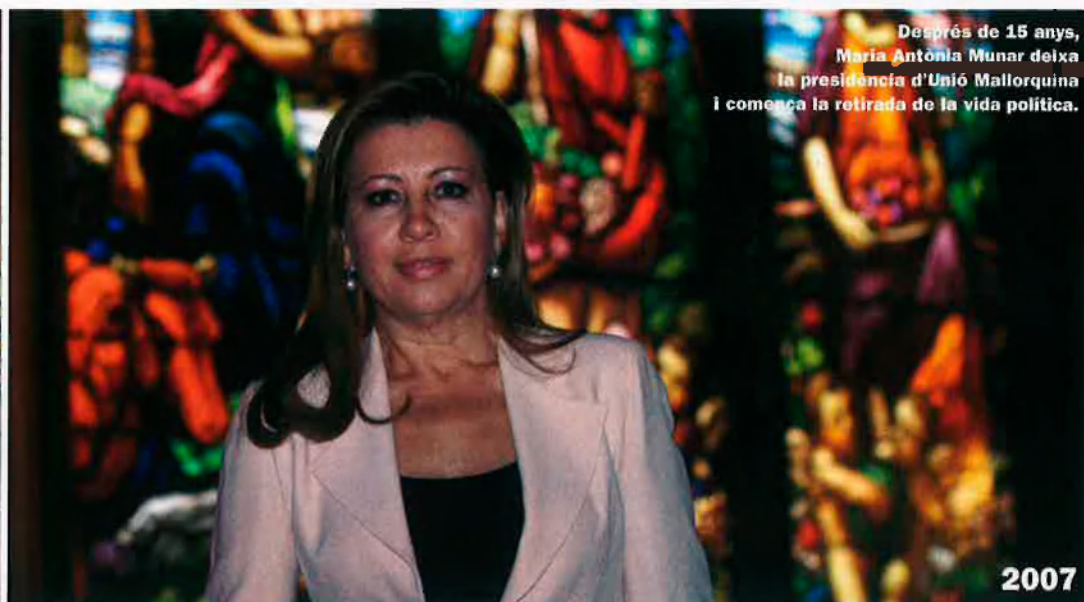
acceptà de presentar-se a les primeres eleccions locals (1979), com a cap de llista d'UCD a la batllia de Costitx. És un poble molt petit (el cens electoral del maig passat era de 782 electors) de la Mallorca profunda. Que una dona jove i bella en volgués ésser la batllessa cridà molt l'atenció mediàtica. I més encara quan guanyà i es convertí en la batllessa més jove de tot l'estat espanyol.

Tot d'una el líder balear d'UCD, Albertí, va fer entrar la batllessa Munar en el seu cercle de confiança política. Els anys 1980 i 1981 UCD entrà en una crisi. El partit s'enfonsà enmig de

bregues internes, la dimissió de Suárez com a president del govern espanyol... I la situació a les Balears encara era pitjor. Tant, que Albertí –que era president de l'ens pre-autonòmic, el Consell General Interinsular– decidí de dimitir els seus càrrecs institucionals i orgànics i s'aventurà a crear un nou partit. Era l'any 1982 i el seguiren uns pocs fidels, entre els quals Munar. L'octubre d'aquell any la nova formació es presentà en societat. Amb el nom d'Unió Mallorquina (UM) es definia de centre, liberal i regionalista. No es presentà a les eleccions espanyoles –les del dia 28, que Felipe González guanyà amb majoria absoluta– perquè la seva aposta era la següent convocatòria, la que es derivava de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia (1 de març de 1983) i que foren les primeres eleccions autonòmiques.

Després d'aquests primers comicis balears, UM pactà amb AP i feu president de les Balears Gabriel Cañellas (1983-1995). Tanmateix, les relacions entre tots dos socis mai no foren bones. Dins UM s'anaren perfilant dos grups. L'un, format per la immensa majoria dels càrrecs institucionals, eren favorables a mantenir fos com fos l'aliança amb els conservadors. L'altre, en el qual hi havia Munar, considerava que UM havia de tenir un perfil polític propi. Durant la dècada dels 80 la tensió anà creixent.

Cap al lideratge. Al congrés d'UM de 1988, Albertí presentà una propos-

TORRES COSTA

ta revolucionària. Estendre el partit cap a la resta d'illes per enfortir-lo. El sector més favorable a mantenir la col·laboració amb la dreta s'hi oposà. Albertí perdé la votació i dimití de president d'UM. El partit entrà en una crisi profunda: quedà a les mans d'una gestora, molts dels seus càrrecs es passaren al PP... Però Munar continuà fent costat, amb molt pocs militants més, a Albertí. Essent minoria, no van tenir cap més remei que acceptar allò que decidí la majoria: una aliança preelectoral amb el PP per a les eleccions de 1991. Que va obtenir la majoria absoluta. D'acord amb el pacte, Albertí ocupà la presidència del Parlament –i tot d'una d'assumir-la anuncià que a la fi de la legislatura deixaria la política– i Munar fou nomenada consellera de Cultura, Educació i Esports. El 1992 es convocà el congrés ordinari d'UM. Ningú no volia posar-se al davant. Munar féu la passa i es convertí en presidenta del partit. Immediatament, fidel a la idea d'Albertí, començà a desmarcar-se del PP. Fins i tot imposà al seu departament un logotip diferent del del govern. Canellas s'anà irritant cada vegada més i més amb ella. El setembre de 1992 la destituí. La majoria de càrrecs d'UM es mantingueren fidels a Canellas i abandonaren UM.

Munar es quedà al capdavant d'un partit minúscul. A final de 1992 i principi de 1993 emprengué contactes amb dues petites formacions (Unió Independent de Mallorca i Convergència

Balear, aquesta darrera encapçalada per Josep Melià i Pericàs) i totes tres refongueren UM en el congrés de la primavera de 1993. El nou partit, tot i que mantingué les sigles, passà a definir-se de centre, liberal i nacionalista, en comptes de regionalista. Munar continuà a la presidència i Josep Melià en fou vice-president. Alguns altres, com ara Miquel Duran i Maximilià Morales, també formen part de la direcció. Són el nucli de poder, els que pensen en un partit nacionalista moderat que pugui prendre espai i vots al PP. Les eleccions de 1995 en són la prova de foc. En una situació orgànica terrible –sense diners, amb poca militància, sense poder...–, UM afronta la campanya electoral. Ningú no en donava ni un cèntim. Però se'n sortí. Obtingué dos diputats. Al Parlament, el PP té majoria absoluta, però al Consell de Mallorca, no. Els dos escons d'UM són essencials per a formar la majoria pactada. Munar, Melià i tota la direcció es decanten cap a l'esquerra. Neix el primer pacte de progrés. Munar es convertí així en presidenta del Consell gràcies a l'acord d'UM amb PSOE i PSM, més el suport extern d'EU.

El cicle del poder. Entre 1995 i 2007 Munar gaudeix de la presidència del Consell ininterrompudament. Amb l'esquerra (1995-2003) i amb la dreta (2003-2007). A l'escalf del poder, UM creix, però poc i no pas a costa del PP. Els dos diputats de 1995 passen a ésser

només tres el 1999 i es mantenen igual el 2003 i el 2007, tot i que aquesta darrera vegada de ben poc que no se'n perd un (per 600 vots i escaig).

Munar deixa ara la presidència d'UM segura que el partit passa "pel millor moment de la seva història", segons que ha explicat a diverses entrevistes que els mitjans locals li han fet aquests dies. Ara bé, el futur d'UM sense ella presenta interrogants. Munar mateix ho ha pogut copsar al seu poble, Costitx, on tingué majoria absoluta des de l'any 1979 fins el 2003 i, en canvi, la primera vegada que no s'hi presentava, el maig proppassat, UM perdé el 25% dels vots. És clar que no es pot extrapolar, però és un signe inquietant per al futur d'un partit que ha viscut els darrers quinze anys del lideratge incontestat de Munar.

Un lideratge que, a l'hora de les valoracions, es pot resumir en dues característiques. Primera, la immensa habilitat que ha tingut Munar per a treure el màxim rèdit d'uns resultats electorals minsos, mantenint-se constantment al poder del Consell. Segona, que, malgrat la gran atenció mediàtica i del poder de què ha gaudit, mai no ha aconseguit el gran objectiu estratègic segellat el 1993: ocupar espai del PP i prendre-li vots.

I el futur d'UM sense Munar? Aquesta és la gran pregunta, la resposta de la qual s'anirà escrivint els anys vinents.

Miquel Payeras